

העזרה מהסוגיא

בבא קמא קז. – קיד:

פרשת תצוה ה'תשפ"ד

דף קז

◆ חייב שבועה במלוה ובפקדון:

- מודה במקצת - חייב שבועה.
- כופר הכל:
 - במלוה - לא חייב שבועה.
 - בפקדון:
 - לרמי בר חמא - לא חייב שבועה^א.
 - לרבי חייא בר יוסף:
 - לרש"י - חייב שבועה^ב.
 - לתוס' בפירוש הראשון - לא חייב שבועה^ג.
 - לתוס' בפירוש השני:
 - באופן שטוען 'לא היו דברים מעולם' - לא חייב שבועה.

✽ הערות ✽

א הגמ' מביאה שרבי בר חמא מבאר שהמקור ש'כופר הכל' לא חייב שבועה, דכתיב בשומר חנם 'כי הוא זה', ולומדים גזירה שווה 'נתינה נתינה' לשומר שכר, וכן לומדים מהפסוק 'וכי יתן' שדין זה נאמר גם בשואל.

ב הגמ' מבארת שרבי חייא בר יוסף סובר ש'עירוב פרשיות כתוב כאן' והפסוק 'כי הוא זה' שנאמר בפקדון מתייחס למלוה, ורש"י מבאר שכוונתו שרק במלוה כופר הכל לא חייב שבועה אבל בפקדון כופר הכל חייב שבועה, משום שהסיבה שבמלוה כופר הכל פטור הוא משום ש'אין אדם מעיז פניו בעל חובו', וטעם זה לא שייך בפקדון ולכן כופר הכל חייב שבועה. אמנם רמי בר חמא סובר שהפסוק 'כי הוא זה' שנאמר בפקדון מתייחס לפקדון, ולכן סובר שכופר הכל בפקדון לא חייב שבועה.

ג תוס' מבארים שהסיבה שכופר הכל פטור משבועה הוא גזירת הכתוב, ולכן דין זה נאמר גם בפקדון ש'אדם מעיז פניו בעל חובו'.

הגמ' מבארת שרבי חייא בר יוסף סובר ש'עירוב פרשיות כתוב כאן' והפסוק 'כי הוא זה' שנאמר בפקדון מתייחס למלוה, ותוס' בפירוש הראשון מבארים שכוונתו לאפוקי מדברי רמי בר חמא שסובר שהדין שמודה במקצת בפקדון חייב שבועה נאמר רק באופן שטוען טענת נאנסו וטענת כפירה וטענת הודאה, משום שהפסוק 'כי הוא זה' נאמר בפקדון ולומדים שחוץ מטענת נאנסו שטוען טענת כפירה וטענת הודאה, אמנם רבי חייא בר יוסף סובר שהפסוק 'כי הוא זה' מתייחס למלוה, ולכן הדין שמודה במקצת בפקדון חייב שבועה נאמר אפילו באופן שטוען טענת נאנסו וטענת הודאה ולא טוען טענת כפירה.

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

○ באופן שטוען 'נאנסו' - חייב שבועה⁷.

◆ דין טוען טענת גנב בפקדון:

- לרבי חייא בר יוסף - באופן שלא שלח יד פטור, באופן ששלח יד חייב⁸.
- לרבי יוחנן - באופן שלא שלח יד חייב, באופן ששלח יד הגמ' מסתפקת האם חייב⁹.
- לרב ששת - באופן שלא שלח יד חייב, באופן ששלח יד פטור¹⁰.

דף קח

◆ דיני שומר שכפר בפקדון:

- באופן שטוען טענת אבד ונשבע:
 - באופן שבאו עדים - חייב קרן.
 - באופן שהודה - חייב קרן וחומש ואשם.
 - באופן שבאו עדים ולאחר מכן הודה - חייב קרן וחומש ואשם.
- באופן שטוען טענת גנב ונשבע:
 - באופן שבאו עדים - חייב כפל.
 - באופן שהודה - חייב קרן וחומש ואשם¹¹.
 - באופן שבאו עדים ולאחר מכן הודה (לרבנן) - חייב כפל ואשם¹².
 - באופן שהודה ולאחר מכן באו עדים:
- למ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור - חייב קרן וחומש ואשם.
- למ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב (לרבנן) - חייב כפל ואשם.
- באופן שטוען טענת אבד ונשבע, ולאחר מכן טען שלא נאבד אלא נגנב ונשבע, ולאחר מכן באו עדים - חייב קרן ולא חייב כפל משום ש'יצא ידי בעלים בשבועה ראשונה'¹³.
- באופן שטוען טענת גנב ונשבע, ולאחר מכן טען שלא נגנב אלא אבד ונשבע, ולאחר מכן באו עדים, ולאחר מכן הודה (לרבנן) -

⌘ הערות ⌘

- ד הגמ' מבארת שרבי חייא בר יוסף סובר ש'עירוב פרשיות כתוב כאן' והפסוק 'כי הוא זה' שנאמר בפקדון מתייחס למלוה, ותוס' בפירוש השני מבארים שכוונתו, שהדין שלומדים מהפסוק שכופר הכל לא חייב שבועה נאמר רק באופן שטוען טענה ששייכת במלוה כלומר טענת 'לא היו דברים מעולם', ולא באופן שטוען טענה שייכת בפקדון כלומר טענת 'נאנסו', משום שסובר שבאופן שטוען טענת נאנסו חייב שבועה גם ב'כופר הכל'. אמנם רמי בר חמא סובר שהפסוק 'כי הוא זה' נאמר בין לענין טענת 'לא היו דברים מעולם' ובין לענין טענת נאנסו, ולכן סובר שכופר הכל לא חייב שבועה.
- ה הגמ' מבארת שהמקור של רבי חייא בר יוסף דכתיב בטוען טענת גנב 'אם לא שלח ידו במלאכת רעהו', ודורשים שחייב טוען טענת גנב נאמר רק באופן שלפני שנשבע שלח יד בפקדון.
- ו הגמ' מבארת שהטעם של הצד שבאופן ששלח יד לא חייב כאשר טוען טענת גנב, משום שלאחר השליחות יד קנה את הפקדון. תוס' מוסיפים שאפילו לפי צד זה רק באופן ששלח יד וקנה את הפקדון לגמרי לא חייב כאשר טוען טענת גנב, אמנם באופן שכפר בפקדון לחוד וקנה את הפקדון קצת כאשר טוען טענת גנב חייב.
- ז הגמ' מבארת שרב ששת מבאר שכוונת הפסוק 'אם לא שלח ידו' היא, שחייב טוען טענת גנב נאמר רק באופן שלא שלח יד, אבל באופן ששלח יד וקנה את הפקדון לא חייב כאשר טוען טענת גנב.
- ח בדברי התוס' מבואר שהסיבה שאינו חייב כפל מדין טוען טענת גנב, משום שמודה בקנס פטור.
- ט הגמ' מבארת שהמקור של רבנן שבאופן שחייב כפל לא חייב חומש, דכתיב 'והשיב את אשמו בראשו וחמשתו יסף עליו', ו'בראשו' הכוונה לקרן 'וחמשתו' הכוונה לחומש, ודורשים שחייב חומש נאמר רק באופן שחייב קרן ולא באופן שחייב כפל.
- בדברי הגמ' [סה ב] מבואר שרבי יעקב ורבי שמעון בן יוחאי חולקים על דברי רבנן בדין זה.
- י רש"י ותוס' מבארים שחייב כפל בטוען טענת גנב נאמר רק באופן שחייב שבועה, אבל באופן זה לאחר שנשבע שאבד למרות שהודה שלא אבד, נאמן בטענתו שנגנב ללא שבועה במיגו שכל לומר שהשבועה שאבד היא אמת.

חייב כפל ואשם^{יא}.

◆ **דין שני שומרים שטענו שהחפץ נגנב ונשבעו:**

- באופן שבאו עדים ולאחר מכן אחד השומרים הודה:
 - השומר שלא הודה - חייב כפל.
 - השומר שהודה (לרבנן) - חייב כפל ואשם.
- באופן שאחד השומרים הודה ולאחר מכן באו עדים:
 - השומר שלא הודה - חייב כפל.
 - השומר שהודה:

- למ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור (לרבנן) - הגמ' מסתפקת האם חייב קרן חומש ואשם, או דלמא אינו חייב חומש^{יב}.
- למ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב (לרבנן) - חייב כפל ואשם.

◆ **דיני שומר שהחפץ נגנב ונמצא הגנב:**

- למי שיך הכפל:
 - באופן שהשומר נשבע - הכפל לבעלים.
 - באופן שהשומר שילם - הכפל לשומר משום שהבעלים מקנים את הכפל לשומר.
 - באופן שהשומר נשבע ולאחר מכן שילם - לאביי הכפל לבעלים לרבא הכפל לשומר^{יג}.
- האם השומר צריך לתבוע את הגנב:
 - לאביי ורבא:
 - באופן שהשומר נשבע לפני שנמצא הגנב:
 - שומר חנם - לא צריך לתבוע את הגנב.
 - שומר שכר - צריך לתבוע את הגנב.
 - באופן שנמצא הגנב לפני שהשומר נשבע:
 - שומר חנם - לאביי לא צריך לתבוע את הגנב, לרבא צריך לתבוע את הגנב.

✽ **הערות** ✽

יא בדברי הגמ' מבואר שבאופן זה היה צריך להתחייב כפל מחמת השבועה הראשונה, וכן היה צריך להתחייב קרן וחומש ואשם מחמת השבועה השנייה, אמנם כיון שרבנן סוברים [הובא בעריה ט] שחיוב חומש נאמר רק באופן שחייב קרן ולא באופן שחייב כפל, חייב כפל ואשם ולא חייב חומש. והגמ' מוסיפה שבדין זה מבואר שגדר הדין של רבנן שחיוב חומש נאמר רק באופן שחייב קרן ולא באופן שחייב כפל, הוא ש'ממון' שמחייב כפל לא מחייב חומש, ולכן באופן זה שהתחייב על הממון כפל לא חייב חומש, ואין גדר הדין ש'שבועה' שמחייבת כפל לא מחייבת חומש, כיון שלפי צד זה באופן זה היה חייב חומש, כיון שחיוב הכפל הוא מחמת השבועה הראשונה, וחיוב החומש הוא מחמת השבועה השנייה. ורש"י מבאר שבדין זה מבואר שחיוב חומש ואשם נאמר בין באופן שחייב שבועה ובין באופן שאינו חייב שבועה.

תוס' מוכיחים מדיון זה שהחיוב של חומש ואשם נאמר אפילו באופן שהודה לאחר שהשבועה הוכחשה על ידי עדים, שהרי באופן זה לאחר שבאו עדים והעידו שהחפץ ברשותו הוכחשה השבועה השנייה שהחפץ אבד, ומ"מ באופן שחזר והודה לאחר מכן שנשבע בשקר צריך להתחייב מחמת הודאה זו חומש ואשם. הגמ' מוסיפה שלפי רבנן אדם שתבע את חבירו (שאינו שומר) שגנב את שורו, וחבירו נשבע שלא גנב את השור, ולאחר מכן באו עדים שגנב את השור, ולאחר מכן חזר והודה שנשבע בשקר, חייב כפל (מדיון גנב) ואשם ולא חייב חומש, משום ש'ממון' שחייבים עליו כפל לא חייבים עליו חומש.

יב תוס' מבארים שבאופן זה השומר שהודה אינו חייב כפל, משום שהודה לפני שבאו עדים ומודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור, ולכן צריך להתחייב קרן חומש ואשם, והטעם של הצד שאינו חייב חומש, משום שהשומר השני התחייב על ממון זה כפל, וממון שמחייב כפל לא מחייב חומש, והטעם של הצד שחייב חומש, משום ששומר זה לא התחייב כפל וממילא יכול להתחייב חומש.

יג הגמ' מבארת שהטעם של אביי שהבעלים לא מקנים את הכפל לשומר, משום שהשומר הטריח את הבעלים להשביעו.

יד בדברי הגמ' מבואר שבאופן שנמצא הגנב פשוט שהשומר יכול לשלם לבעלים ולתבוע את הגנב שישלם לו, אלא שיש לדון האם השומר יכול להשבע לבעלים ולהפטר מהבעלים והבעלים יתבעו מן הגנב, או דלמא לא יכול לעשות כך אלא חייב לשלם לבעלים ולתבוע את הגנב שישלם לו.

• שומר שכר - צריך לתבוע את הגנב.

○ לרבה זוטי - ספק האם שומר שכר צריך לתבוע את הגנב, או דלמא לא צריך לתבוע את הגנב^{טו}.

• דיני הודאה:

○ באופן שהשומר נשבע והגנב הודה לשומר:

▪ באופן שהשומר צריך לתבוע את הגנב:

• באופן שהשומר נשבע באמת - הגנב פטור מכפל.

• באופן שהשומר נשבע בשקר:

○ ללישנא קמא - הגנב חייב כפל^{טז}.

○ ללישנא בתרא - ספק האם הגנב חייב כפל.

▪ באופן שהשומר לא צריך לתבוע את הגנב - הגנב חייב כפל^{יז}.

○ באופן שהשומר שילם והגנב הודה לבעלים - ספק האם הגנב חייב כפל.

דף קט

◆ דין אדם שאסר נכסיו על בנו:

• באופן שאמר 'קונם שאי אתה נהנה לי' - בחיי האב אסור לבן להנות מהנכסים, לאחר מות האב מותר לבן להנות מהנכסים.

• באופן שאמר 'קונם שאי אתה נהנה לי בחיי ובמותי' והאב מת:

○ מעיקר הדין - הבן צריך לתת את הנכסים לבנים או לאחים, כיון שאסור לבן להנות מהנכסים.

○ באופן שאין לבן מזה לאכול - לווה ולאחר מכן מחזיר את הנכסים לבנים או לאחרים, והבעל חוב גובה את הנכסים מהם^{יח}.

◆ דין מחילה בחיוב קרן וחומש:

• הקדמה - הגמ' דנה האם מועיל מחילה בחיוב קרן וחומש, באופן שהאדם מוחל לעצמו (כגון הגזול מאביו ומת האב וירש הגזול את החוב האם יכול הגזול למחול לעצמו), והאם מועיל מחילה באופן שאדם מוחל לחבירו (כגון אדם שגזל מחבירו ונשבע והודה ולאחר מכן מחל הגזול על החיוב של קרן וחומש), וכדלהלן.

• לרבי יוחנן - לרבי יוסי הגלילי יכול למחול, לרבי עקיבא לא יכול למחול.

• לרב ששת:

○ באופן שמוחל לעצמו - לא יכול למחול.

○ באופן שמוחל לחבירו - לרבי יוסי הגלילי יכול למחול, לרבי עקיבא לא יכול למחול.

• לרבא:

○ באופן שמוחל לעצמו - לרבי יוסי הגלילי יכול למחול, לרבי עקיבא לא יכול למחול.

הערות

טו רבה זוטי מסתפק בשומר שכר שהבהמה נגנבה באונס, האם נחשב שומר לאחר האונס וממילא צריך לתבוע את הגנב, או דלמא לא נחשב שומר וממילא לא צריך לתבוע את הגנב. [ע"פ רא"ש בשטמ"ק]

בדברי הגמ' מבואר שיש נפק"מ במחלוקת של אביו ורבה ורבה זוטי, באופן שהגנב החזיר את הגניבה לבית השומר ולאחר מכן השומר פשע והחפץ הוזק, שלפי הצד שנחשב שומר חייב, ולפי הצד שלא נחשב שומר פטור.

טז הגמ' בלישנא קמא מוסיפה שבאופן שהשומר עמד להשבע בשקר, ספק האם נפטר הגנב או דלמא לא נפטר הגנב.

יז רש"י מבאר שהסיבה שהגנב נפטר כשהודה לשומר, משום 'דכיון דנאמן הוא אנן סהדי דאי הוה משתכחא בהמה ניחא ליה למריה דתיהוי בידיה דהאיך הלכך על שומר זה לחזור אחריה ותביעתו תביעה והודאת גנב הודאה', ומבואר בדברי רש"י שרק לפי הצד שהשומר צריך לחזור אחריה נחשב לשומר הודאת הגנב הודאה, אבל לפי הצד שהשומר לא צריך לחזור אחריה, לא נחשב שומר וממילא הודאת הגנב אינה הודאה וחייב כפל.

יח תוס' בתירוצו השני מבארים שבאופן זה מותר לבן ללוות רק באופן שאין לו מזה לאכול, אבל באופן שאין לבן נכסים אסור לבן ללוות, ויש לדון בדעת התוס' בתירוצו הראשון בנידון זה.

◦ באופן שמוחל לחבירו - יכול למחול.

◆ הגזול מאביו ונשבע ומת אביו ואחר כך הודה:

• לפי הצד שלא מועיל מחילה לעצמו בחיוב קרן וחומש:

◦ מעיקר הדין - הגזול צריך לשלם קרן וחומש לבנים או לאחים^ט.

◦ באופן שהגזול לא רוצה להפסיד את חלקו בירושה, או באופן שאין לו הרבה נכסים ולא יכול לוותר על הגזילה - לווה ולאחר מכן מחזיר את הגזילה לבנים או לאחים, והבעל חוב גובה את הגזילה מהבנים או האחים^י.

• לפי הצד שמועיל מחילה לעצמו בחיוב קרן וחומש - יכול למחול לעצמו.

◆ דיני הגזול גר ונשבע והודה ומת הגר:

• הקדמה - הגזול גר ונשבע והודה ומת הגר, או הגזול גיורת ונשבע והודה ומתה הגיורת, צריך לשלם קרן וחומש למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן ולהביא את האשם, והגמ' דנה האם יכול למחול על החיוב של הקרן והחומש, וכדלהלן^{כא}.

• האם חייב קרן וחומש:

◦ באופן שהודה לפני מות הגר:

▪ לרב ששת:

• באופן שהגר לא זקף את החוב במלוה - לא יכול למחול.

• באופן שהגר זקף את החוב במלוה - לרבי יוסי הגלילי יכול למחול, לרבי עקיבא לא יכול למחול.

▪ לרבא - לרבי יוסי הגלילי יכול למחול, לרבי עקיבא לא יכול למחול^{כב}.

◦ באופן שהודה לאחר מות הגר - לא יכול למחול.

⌘ הערות

ט נחלקו רש"י ותוס' בביאור כוונת המשנה שצריך לשלם לבנים ואחרים: לרש"י לבנים של הנגזל ולאחים של הגזול, לתוס' לבנים של הגזול ולאחים של הגזול.

הגמ' מוסיפה שבאופן שהגזול לא מוצא את הירוש של אביו, צריך שיתן את הקרן והחומש לצדקה ויאמר 'זה גזל אבי'.

כ תוס' מבארים שהסיבה שהגזול צריך להחזיר את הגזילה לבנים או לאחים הוא בשביל לקיים מצות השבה, ולכן למרות שאסור לגזול עצמו לחזור וליטול את הגזילה מן הבנים והאחים, מותר לו ללוות והבעל חוב יגבה מהבנים והאחים.

תוס' מוסיפים שבאופן שהגזילה בעין הבעל חוב יכול לגבות מהגזילה, ולמרות שמטלטלים לא משתעבדים לבעל חוב, מ"מ באופן זה שלא נתן לבנים או לאחים במתנה גמורה אלא בשביל לקיים מצוות השבה, המטלטלים משתעבדים.

כא המקור שהגזול גר ונשבע ומת צריך לשלם קרן וחומש למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, דכתיב 'ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו' והכוונה בגזל הגר שאין לו יורשים, ועל זה נאמר 'האשם המושב לה' לכהן מלבד אין הכיפורים אשר יכפר בו עליו', ודורשים שכמו שהקרן שייך למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, כך האשם שהוא הקרן שייך לה' וה' נותן אותו למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן.

הגמ' מבארת שהדין שהקרן והחומש והאשם ניתנים למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, נאמר בין באופן שישראל גזל גר, ובין באופן שכהן גזל גר, ולמרות שבאופן שכהן גזל גר היה אפשר לומר שהכהן יהיה זכאי להקריב את הקרבן דכתיב 'ואיש את קדשיו לו יהיו', וממילא גם הקרן והחומש יהיו שייכים לו, אלא שלומדים גזירה שווה 'אחזה אחזה' משדה אחזה, שכמו שבשדה אחזה שיוצאת ביוכל ומתחלקת לכהנים, אפילו באופן שכהן הקדיש השדה מתחלקת למשמרת הכהנים שעובדת בזמן היובל והכהן לא זוכה בה, כך גזל הגר ניתן למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן והכהן הגזול לא זוכה בו.

הגמ' מבארת שלמרות שבפרשה של גזל הגר כתוב 'איש', מ"מ לא דורשים מלשון זה למעט גיורת, משום דכתיב 'האשם המושב' שמרבה גיורת, ולכן דורשים מהלשון 'איש' שבאופן שגזל גר גדול צריך לבדוק האם יש לו בנים שיורשים אותו, אבל באופן שגזל גר קטן לא צריך לבדוק האם יש לו בנים שיורשים אותו, משום שקטן לא יכול להוליד.

תוס' מוכיחים מדברי הגמ' שמדאורייתא שייך גר קטן, ותוס' מבארים שלמרות שנחלקו האמוראים האם אפשר לגייר גר קטן באופן שבא לבית דין ללא אביו, מ"מ גר קטן שבא לבית דין יחד עם אביו לכו"ע אפשר לגייר.

תוס' מוכיחים מדברי הגמ' שמדאורייתא שייך שיהיה לקטן כסף ששייך לו, ותוס' מבארים שלמרות ש'אין זכיה לקטן' וכן גר לא יורש את אביו הגוי מדאורייתא, מ"מ באופן ש'דעת אחרת מקנה אותו' יש זכיה לקטן מדאורייתא.

כב תוס' מבארים שנחלקו רב ששת ורבא באופן שהגר זקף את החוב במלוה האם נחשב מחילה לעצמו או לחבירו: לרב ששת נחשב מחילה לחבירו, ולרבא נחשב מחילה לעצמו.

הגמ' מבארת שלפי רבא בדעת רבי יוסי הגלילי דין גזל הגר שנאמר בתורה שצריך לשלם קרן וחומש לכהנים, נאמר רק באופן שהודה לאחר מות הגר, אבל באופן שהודה לפני מות הגר יכול למחול לעצמו.

דף קי

◆ איזה כהנים ראויים להקרבה ולאכילה:

- בעל מום - לא ראוי להקרבה וראוי לאכילה.

• זקן:

- באופן שלא יכול לעבוד - לא ראוי להקרבה ולאכילה.
- באופן שיכול לעבוד על ידי הדחק - ראוי להקרבה ולאכילה^{כג}.

• טמא:

○ בקרבן ציבור:

- באופן שמוותר לכהן לעבוד מחמת הדין של 'טומאה הותרה בציבור' - ראוי להקרבה ולאכילה.
- בשאר האופנים - לא ראוי להקרבה ולאכילה.

○ בקרבן יחיד - לא ראוי להקרבה ולאכילה.

• אונן:

- כהן הדיוט - לא ראוי להקרבה ולאכילה.
- כהן גדול - ראוי להקרבה ולאכילה.

◆ זכות הקרבת הקרבן ואכילת בשרו וקבלת עורו:

- באופן שהקרבן שייך לישראל - הקרבת הקרבן ואכילת בשרו וקבלת עורו שייכים למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן.

- באופן שהקרבן שייך לכהן:

- באופן שהכהן ראוי להקרבה ולאכילה - הקרבת הקרבן ואכילת בשרו וקבלת עורו שייכים לכהן שהביא את הקרבן^{כד}.
- באופן שהכהן לא ראוי להקרבה וראוי לאכילה:

- הקרבת הקרבן - שייכת למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, כיון שהכהן שהביא את הקרבן לא ראוי להקרבה.

- אכילת בשר הקרבן וקבלת עורו:

- ללשון הראשון ברש"י - שייכים לכהן שהביא את הקרבן, כיון שראוי לאכילה.

- ללשון השני ברש"י - שייכים למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, כיון שהקריבו את הקרבן.

○ באופן שהכהן ראוי להקרבה ולאכילה:

- הקרבת הקרבן - שייכת לכהן שהביא את הקרבן, כיון שהכהן שהביא את הקרבן ראוי להקרבה.
- אכילת בשר הקרבן וקבלת עורו - שייכים למשמרת הכהנים שעובדת בזמן הבאת הקרבן, כיון שהכהן שהביא את הקרבן לא ראוי לאכילה.

» הערות «

כג הגמ' מבארת שכהן זקן שיכול לעבוד על ידי הדחק נחשב ראוי להקרבה, משום שהקרבה על ידי הדחק נחשבת הקרבה, ונחשב אינו ראוי לאכילה משום ש'אכילה על ידי הדחק' לא נחשבת אכילה.

כד הגמ' מבארת שהמקור שקרבן ששייך לכהן הכהן זכאי בהקרבת הקרבן, דכתיב 'ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' ושרת', והמקור שזכאי באכילת הקרבן דכתיב 'ואיש את קדשיו לו יהיו'.

◆ דיני הגזול את הגר ונשבע והודה ומת הגר:

- סדר הנתינה - לפני הבאת האשם צריך להביא את הקרן, ובאופן שהביא את האשם לפני הקרן הקרן פסולה.
- דיני תשלום הקרן:
 - מקום התשלום - אפשר לשלם את הקרן בין בעזרה ובין מחוץ לעזרה.
 - זמן התשלום - צריך לשלם את הקרן ביום ולא בלילה, משום שהקרן נקרא 'אשם' ולכן דינו כקרן.
 - תשלום לחצאים - צריך לשלם את הקרן בבית אחת ולא לשלם לחצאין, משום שהקרן נקרא 'אשם' ולכן דינו כקרן.
 - האם מותר לכהנים לחלוק גזל הגר כנגד גזל הגר אחר - לא, משום שהקרן נקרא 'אשם' ולכן דינו כקרן שאסור לחלוק קרבן כנגד קרבן.
 - כהן שקיבל עשר בהמות מגזל הגר האם צריך להפריש מהם מעשר בהמה - לא, משום שנחשב שקיבל בהמות אלו ב'מתנה' שפטורה ממעשר בהמה.
 - באופן שהכסף של הגזילה לא מספיק בשביל לתת לכל כהן שבמשמרת שנמצאת כעת פרוטה - יכול לתת את הכסף למשמרת שנמצאת כעת ולהוסיף כסף משלו עד שיהיה לכל כהן פרוטה, והגמ' מסתפקת האם יכול גם להביא את הכסף למשמרת אחרת שיש בה כהנים מועטים ויהיה לכל כהן פרוטה, או דלמא לא יכול לעשות כ"י.
 - באופן שגזל חמץ ועבר עליו הפסח האם יכול לשלם לכהנים בחמץ זה - לרבא לא יכול, לרב זעירא יכולי.
- דין גזל הגר באופן שהגזול מת:
 - באופן שהגזול לא הפריש את האשם - היורשים לא צריכים לשלם קרן וחומש ואשם.
 - באופן שהגזול הפריש את הקרן והחומש והאשם - היורשים לא צריכים לשלם קרן וחומש, והאשם ירעה עד שיסתאב.
 - באופן שהגזול שנתן את הקרן והחומש לכהנים - הקרן והחומש שייך לכהנים^{יב}.

דף קיא

◆ דיני הגזול את הגר ונשבע והודה ומת הגר באופן שנתן את הקרן למשמר אחד ואת האשם למשמר אחר:

- הקדמה - הגמ' דנה באופן שנתן את הקרן למשמר אחד והאשם למשמר אחר, והגמ' נוקטת כדוגמא את משמרת יהויריב שהיא המשמרת הראשונה ואת משמרת ידעיה שהיא המשמרת השנייה, וכדלהלן.
- באופן שנתן את הכסף למשמרת יהויריב בזמן משמרתם, ולאחר מכן נתן את האשם למשמרת ידעיה בזמן משמרתם - הכסף שייך למשמרת יהויריב, והאשם שייך למשמרת ידעיה.
- באופן שנתן את האשם למשמרת יהויריב בזמן משמרתם, ולאחר מכן נתן את הכסף למשמרת ידעיה בזמן משמרתם:
 - באופן שמשמרת יהויריב הקריבו את האשם בזמן משמרתם - האשם פסול, משום שהקריבו את האשם לפני שהגזול שילם את הכסף.

» הערות «

- כה הגמ' מבארת שהמקור שצריך להביא את הקרן לפני האשם, דכתיב 'ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו', והכוונה 'אשם' הוא לקרן (וכלשון הכתוב 'הביא את אשמו בראשו' שהכוונה אשם הוא לקרן) ודורשים מהלשון 'כפר' שעדיין לא הביא את האשם, משום שצריך להביא את האשם לאחר הקרן.
- בדברי המשנה מבואר שלמרות שצריך להביא את הקרן לפני האשם, מ"מ לא צריך להביא את החומש לפני האשם, והגמ' מבארת שהמקור של דין זה הוא מהדין מעילה בהקדש, שצריך לשלם את הקרן לפני הבאת האשם ולא צריך להביא את החומש לפני הבאת האשם.
- כו הגמ' מבארת שהמקור שצריך שכל כהן יקבל מהכסף של הגזילה פרוטה, דכתיב 'האשם המושב לה' לכהן' ודורשים שיהיה שיעור פרוטה לכל כהן.
- כז הגמ' מבארת שהטעם של רבא שלא יכול לשלם לכהנים בחמץ שעבר עליו הפסח, משום שגדר הדין שהגזול צריך לתת את הגזל לכהנים הוא כ'מתנה' וחמץ שעבר עליו הפסח לא נחשב מתנה, אמנם רב זעירא סובר שאפילו חמץ שעבר עליו הפסח נחשב 'מתנה' כיון שהתורה אמרה לתת לכהנים מתנה זו.
- כח הגמ' מבארת שהסיבה שהיורשים לא יכולים להוציא את הקרן מהכהנים, משום שנתנית הכסף מכפרת מחצה, אבל אם נאמר שנתנית הכסף לא מכפרת כלל היורשים היו יכולים להוציא את הקרן והחומש מהכהנים, משום שאביהם נתן לכהנים רק על דעת שיתכפר לו.

- באופן שמשמרת יהויריב לא הקריבו את האשם - משמרת יהויריב צריכים להביא את האשם למשמרת ידעיה, כיון שרבנן קנסו את משמרת יהויריב שקיבלו את האשם לפני הכסף^{כט}.
- באופן שנתן את האשם למשמרת יהויריב בזמן משמרתם, ולאחר מכן נתן את הכסף למשמרת ידעיה בזמן המשמרת של יהויריב:
- לרבנן - משמרת יהויריב צריכים להביא את האשם למשמרת ידעיה, כיון שרבנן קנסו את משמרת יהויריב שקיבלו את האשם לפני הכסף.
- לרבי יהודה:
- מעיקר הדין - משמרת ידעיה צריכים להביא את הכסף למשמרת יהויריב, כיון שרבנן קנסו את משמרת ידעיה שקיבלו את הכסף בזמן המשמרת של יהויריב^ל.
- באופן שבני יהויריב הקריבו את האשם לפני שקיבלו את הכסף ממשמרת ידעיה - האשם פסול, משום שנחשב שהקריבו את האשם לפני שהגזלן שילם את הכסף^{לא}.

פרק עשירי

◆ דין הגזול ובא אחר ואכלו:

- הקדמה - באופן שאדם גזל חפץ ובא אחר ואכלו, הבעלים יכול לגבות מהגזלן את הגזילה, והגמ' דנה האם הבעלים יכול לגבות גם מהאדם שאכל, או דלמא הבעלים לא יכול לגבות מהאדם שאכל, וכדלהלן.
- לרב חסדא:
- באופן שאכל לפני יאוש - הבעלים יכול לגבות מהאדם שאכל.
- באופן שאכל לאחר יאוש - הבעלים לא יכול לגבות מהאדם שאכל^{לב}.
- לרמי בר חמא - הבעלים לא יכול לגבות מהאדם שאכל^{לג}.

◆ דין הגזול ומת:

- האם היורשים צריכים להחזיר את החפץ לבעלים (באופן שהחפץ בעין):
- באופן שהבעלים לא התייאש - צריכים להחזיר את החפץ לבעלים.
- באופן שהבעלים התייאש לפני שהגזלן מת:
- לרמי בר חמא:
- באופן שהחפץ הוא 'דבר המסוים' (כגון פרה או טלית) - צריכים להחזיר מפני כבוד אביהם.
- בשאר החפצים - לא צריכים להחזיר את החפץ לבעלים, משום ש'רשות יורש כרשות לוקח' וקנו את הגזילה ביאוש ושינוי רשות.
- לרבא - צריכים להחזיר את החפץ לבעלים, משום ש'רשות יורש לאו כרשות לוקח' ולא קנו את הגזילה ביאוש.

⌘ הערות ⌘

- כט בדברי הגמ' מבואר שבאופן זה אין צד לקנוס את משמרת ידעיה, כיון שלא עשו שלא כדין.
- ל הגמ' מוסיפה שרבי יהודה מודה באופן שעבר המשמרת של יהויריב ולא תבעו את הכסף, שמשמרת יהויריב צריכים להביא את האשם לבני ידעיה, משום שבני יהויריב מחלו על זכותם. אמנם באופן שלאחר מכן עברה המשמרת של ידעיה והם לא תבעו את האשם מבני יהויריב, חוזר הדין שמשמרת ידעיה צריכים להביא את הכסף למשמרת יהויריב, כיון שבני ידעיה מחלו על הזכות שלהם.
- לא בדברי הגמ' מבואר שבאופן זה העור של האשם הפסול שייך לבני יהויריב, והאשם השני שהגזלן יביא לאחר מכן שייך למשמרת ידעיה.
- לב תוס' מבארים שרב חסדא סובר שחפץ לאחר יאוש לא נחשב כל כך ברשות הבעלים, שהרי שהחפץ יכול לצאת מהבעלים בקלות על ידי שינוי רשות או שינוי השם.
- לג תוס' מבארים שרמי בר חמא סובר שחפץ לפני יאוש לא נחשב ברשות הבעלים, כיון שאינו יכול להקדישו, וכן הגזלן יכול לקנותו על ידי שינוי מעשה ולכן האוכלו פטור.

- באופן שהיורשים לא צריכים להחזיר את החפץ לבעלים האם צריכים לשלם דמים:
 - האם היורשים צריכים לשלם מחמת האכילה שלהם:
 - לרב חסדא - באופן שאכלו לפני יאוש חייבים, באופן שאכלו לאחר יאוש פטורים.
 - לרמי בר חמא - פטורים.
 - האם היורשים צריכים לשלם מחמת החיוב של אביהם:
 - לפי הצד ש'מלוה על פה גובה מהיורשים':
 - באופן שירשו מאביהם קרקעות - צריכים לשלם.
 - באופן שלא ירשו מאביהם קרקע - לא צריכים לשלם.
 - לפי הצד ש'מלוה על פה לא גובה מהיורשים' - לא צריכים לשלם.

דף קיב

◆ **דיני ריבית** - המלוה בריבית צריך להחזיר את מעות הריבית ללוה, ובאופן שמת הלוה היורשים לא צריכים להחזיר את מעות הריבית ללוה^ל.

◆ **דיני שואל:**

- זמן חיוב שואל:
 - לרב פפא - חייב משעת האונס.
 - לרבא - ללישנא קמא חייב משעת השאלה, ללישנא בתרא חייב משעת האונס.
- השואל פרה וטבחה בשבת:
 - לפי הצד שחיוב שואל משעת האונס - פטור משום 'קים ליה בדרכה מיניה'.
 - לפי הצד שחיוב שואל משעת השאלה - חייב.
- השואל חפץ ומת:
 - שימוש בחפץ - היורשים משתמשים בחפץ עד סוף זמן השאלה.
 - באופן שהחפץ נאנס:
 - לפי הצד שחיוב שואל משעת האונס - היורשים פטורים^ל.
 - לפי הצד שחיוב שואל משעת השאלה:
 - באופן שירשו מאביהם קרקעות - צריכים לשלם.
 - באופן שלא ירשו מאביהם קרקע - לא צריכים לשלם.
 - באופן ששאל פרה והיורשים היו סבורים שהחפץ של אביהם ושחטו ואכלו:
 - באופן שירשו מאביהם קרקעות - צריכים לשלם^ל.
 - באופן שלא ירשו מאביהם קרקע - צריכים לשלם כדין 'נהנה', ואת שאר התשלום לא צריכים לשלם.

הערות

לד הגמ' מביאה שרב אדא בר אהבה סובר שרמי בר חמא מבאר שהטעם שהיורשים לא צריכים את מעות הריבית ללוה משום 'יאוש ושינוי רשות', ורמי בר חמא לשיטתו ש'רשות יורש כרשות לוקח דמי', אמנם רבא מבאר שהטעם שהיורשים לא צריכים להחזיר את מעות הריבית ללוה, דכתיב 'וחי אחיך עמך' ודורשים שהתורה ציוותה על הלווה להחזיר את מעות הריבית, אבל על היורשים התורה לא ציוותה להחזיר את מעות הריבית, והגמ' מוסיפה שיש אמוראים שסוברים שרמי בר חמא מבאר כדברי רבא, שהטעם שהיורשים לא צריכים להחזיר הוא מהפסוק 'וחי אחיך עמך'.

לה רש"י מבאר שהסיבה שהיורשים לא חייבים באונס, משום שלא קיבלו על עצמם לשמור על החפץ.

לו בדברי הגמ' מבואר שאפילו לפי הצד שחיוב שואל משעת האונס מ"מ צריכים לשלם, ורש"י מבאר 'דהווי אינהו במקום אבוהון והואיל והן אכלוה משלמין'.

דיני גנב:

- הגונב פרה בשבת וטבחה - פטור משום 'קים ליה בדרכה מיניה'.
- הגונב פרה בערב שבת וטבחה בשבת - חייב תשלומי ארבעה וחמשה.

דין קטן שירש גזילה מאביו:

- האם צריך להחזיר את הגזילה - לרבנן צריך להחזיר את הגזילה, לסומכוס לא צריך להחזיר את הגזילה.
- ביאור המחלוקת:
 - למ"ד יאוש קונה - מדובר בגזילה לאחר יאוש באופן שהחפץ הוא 'דבר המסוים' (כגון פרה או טלית), ולרבנן קטן צריך להחזיר מפני כבוד אביו, ולסומכוס קטן לא צריך להחזיר מפני כבוד אביו [תוס' קיא ב].
 - למ"ד יאוש לא קונה - מדובר בגזילה לפני יאוש, ולרבנן אפשר לתבוע את הקטן ולהוציא את הגזילה ממנו, ולסומכוס אי אפשר לתבוע את הקטן ולהוציא את הגזילה ממנו.

דיני תובע ונתבע:

- הקדמה - יש לדון במלוה ולוה, באופן שאחד מהם רוצה לדון בבית דין שבעירים, והשני רוצה לדון בבית דין הגדול או בבית הועד (מקום שיש שם בית דין קבוע), האם יכול לתבוע זאת או לא, וכדלהלן.
- באופן שהמלוה טוען שרוצה לדון בבית דין הגדול או בבית הועד - יכול לתבוע.
- באופן שהלוה טוען שרוצה לדון בבית דין הגדול - יכול לתבוע.
- באופן שהלוה טוען שרוצה לדון בבית הועד - לא יכול לתבוע משום ש'עבד לזה לאיש מלוה'.

דיני קבלת עדים בפני בעל דין:

- בעדות שנצרכת מדאורייתא:
 - באופן שהבעל דין חולה או שהעדים חולים או שהעדים רוצים ללכת למדינת הים - מקבלים עדות שלא בפני בעל דין.
 - באופן שפתחו את הדין ושלחו לו ולא בא - מקבלים עדות שלא בפני בעל דין.
 - בשאר האופנים - לא מקבלים עדות שלא בפני בעל דין, דכתיב 'והועד בבעליו ולא ישמרנו' יבוא בעל השור ויעמוד על שורו.
- בעדות שנצרכת מדרבנן (כגון קיום שטר):
 - באופן שהבעל דין חולה או שהעדים חולים או שהעדים רוצים ללכת למדינת הים - מקבלים עדות שלא בפני בעל דין.
 - בשאר האופנים - לרש"י לא מקבלים עדות שלא בפני בעל דין, לתוס' מקבלים עדות שלא בפני בעל דין.

דיני גביה בבית דין:

- לזה שטוען שהשטר מזויף ויביא על כך עדים בית דין:

הערות

- לז רש"י מבאר שבאופן שגנב פרה בשבת וטבחה פטור מהקרן משום 'קים ליה בדרכה מיניה', וכיון שפטור מהקרן פטור גם מתשלום הכפל וארבעה וחמשה, משום ש'תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה'.
- לח רש"י מבאר שבאופן שגנב פרה בערב שבת התחייב בתשלום הקרן והכפל בערב שבת, וכאשר טבח את הפרה בשבת התחייב בתשלומי ארבעה וחמשה, כיון שלפי רבה אין פטור של 'קים ליה בדרכה מיניה' בקנס.
- לט הגמ' דנה האם דברי רבנן נאמרו רק באופן שהקטן גזל חפץ, אבל באופן שהיה לקטן קרקע שהיא בחזקת אבותיו ואדם אחר טוען שקנה את הקרקע מאבותיו של הקטן והחזיק בקרקע שלש שנים (לרש"י מדובר באופן שהתובע לא מוחזק בקרקע ולתוס' מדובר אפילו באופן שהתובע מוחזק בקרקע) רבנן מודים שאי אפשר לתבוע את הקטן כיון שהקרקע בחזקת הקטן, או דלמא דברי רבנן נאמרו בכל אופן.
- מ תוס' דנים האם הדין שמקבלים עדות שלא בפני בעל דין, באופן שהבעל דין חולה או שהעדים חולים או שהעדים רוצים ללכת למדינת הים, נאמר רק באופן ששלחו לתבוע לבוא לדין ולא בא, או שנאמר בין באופן ששלחו לתבוע לבוא לדין ובין באופן שלא שלחו לתבוע לבוא לדין.
- מא הגמ' מבארת שלמרות שבדרך כלל מקבלים עדות שלא בפני בעל דין באופן שפתחו את הדין ושלחו לו ולא בא, אבל באופן שהנתבע טוען שרוצה ללכת לדון בבית דין הגדול, לא מקבלים עדות שלא בפני בעל דין, אמנם באופן שיש לתבוע 'דיסקא' מבית דין הגדול, מקבלים עדות שלא בפני בעל דין אפילו באופן שהנתבע טוען שרוצה ללכת לדון בבית דין הגדול.

○ שלב ראשון (זמן להבאת עדים) - באופן שהלווה טוען שהשטר מזויף ויביא על כך עדים, בית דין נותנים לו זמן להביא את העדים.

○ שלב שני (קביעת זמן לדין):

- באיש - קובעים זמן לדין ביום שני, ואם לא הגיע קובעים זמן ליום חמישי, ואם לא הגיע קובעים זמן ליום שני.
- באשה - קובעים זמן פעם אחת^מ.

○ שלב שלישי (המתנה לגבייה):

- בחוב - מחכים תשעים ימים ובימים אלו מנדים את הלווה, ולאחר מכן כותבים שטר 'אדרכתא'^{מג}.
- בפקדון - כותבים שטר 'אדרכתא' מיד.
- לוח שאמר שלא יבוא לבית דין - כותבים שטר 'אדרכתא' מיד.

◆ דיני כתיבת שטר 'אדרכתא':

- האם צריך להודיע ללווה לפני שכותבים:
- באופן שהלווה קרוב (שאפשר לשלוח שליח שיודיע לו ויחזור מיום שני עד יום חמישי) - צריך להודיע.
- באופן שהלווה רחוק - לא צריך להודיע^{מד}.
- על מה כותבים שטר 'אדרכתא' - על הקרקעות של הלווה ולא על המטלטלים של הלווה^{מה}.

דף ק"ג

◆ דיני קביעת זמן לדין:

- קביעת זמן על ידי אשה או על ידי שכניו:
- באופן שהלווה לא נמצא בעיר וסופו לחזור לעיר באותו יום וכאשר יחזור לעיר לא יעבור דרך פתח בית דין - קובעים.
- בשאר האופנים - לא קובעים^{מו}.
- קביעת זמן בימי ניסן ותשרי - לא קובעים זמן לדין בימי ניסן ותשרי, אבל מודיעים בימי ניסן ותשרי על קביעת זמן לאחר ימי ניסן ותשרי.
- קביעת זמן בערב שבת ובערב יום טוב - לא קובעים זמן לדון בערב שבת ויום טוב, וכן לא מודיעים בערב שבת ויום טוב על קביעת זמן ביום אחר.
- הודעה על קביעת זמן בזמן שבאו לדרשה - מעיקר הדין לא קובעים, אמנם באופן שיש רמאים קובעים.

◆ ביטול נידוי:

- באופן שכתבו את הנידוי בגלל שלא הגיע לדין - כאשר הגיע לדין מבטלים את הנידוי.
- באופן שכתבו את הנידוי בגלל שלא קיים פסק בית דין - באופן שאומר שיקיים את פסק בית דין מבטלים את הנידוי.

✽ הערות ✽

מב הגמ' מבארת שהסיבה שבאשה קובעים זמן פעם אחת כיון שהיא נמצאת בעיר, אבל איש שלא נמצא בעיר קובעים זמן שני וחמישי ושני.

מג הגמ' מבארת שבית דין מחכים שלשים ימים משום שתולים שבזמן זה הלווה מחפש כסף להלוות בשביל לפרוע את ההלוואה, ולאחר מכן מחכים עוד שלשים יום משום שתולים שבזמן זה הלווה מחפש למוכר קרקע בשביל לפרוע את ההלוואה, ולאחר מכן מחכים עוד שלשים יום משום שתולים שבזמן זה הקונה משיג את הכסף בשביל לשלם על קניית הקרקע.

מד הגמ' מבארת שלמרות שבדרך כלל שהלווה רחוק לא צריך להודיע לו, מ"מ באופן שהמלווה הוא אדם אלים שיש חשש שלאחר שיגבה מהלווה לא יהיה אפשר להוציא ממנו, צריך להודיע ללווה אפילו באופן שצריך לחכות שנים עשר חודשים בשביל כך.

מה הגמ' מבארת שהסיבה שלא כותבים שטר 'אדרכתא' על המטלטלים של הלווה, משום שחוששים שהמלווה יגבה את המטלטלים ולאחר מכן המטלטלים יאבדו, וממילא כאשר הלווה יביא עדים ויפסול את השטר של המלווה, לא יוכל לחזור ולגבות את המטלטלים מהמלווה.

מו הגמ' מבארת שבאופן שהלווה לא נמצא בעיר וסופו לחזור לעיר באותו יום וכאשר יחזור לעיר לא יעבור דרך פתח בית דין סומכים על האשה והשכנים שיודיעו לו, אבל באופן שאין סופו לחזור לעיר באותו יום לא סומכים על האשה והשכנים כיון שחוששים ששכחו, וכן באופן שהלווה נמצא בעיר או שהלווה יחזור יעבור דרך פתח בית דין לא סומכים על האשה והשכנים שיודיעו לו, כיון שהאשה והשכנים סומכים על כך ששליח בית דין יראה אותו ויאמרו לו.

◆ דיני גזל והפקעת הלוואה בעכו"ם:

• לרבי עקיבא:

○ גזל - אסור^{מז}.

○ הפקעת הלוואה - מותר, אמנם באופן שיש חילול השם אסור.

• לתנאים בסוגיא בבבא מציעא [קיא ב] - גזל והפקעת הלוואה מותרים.

◆ **דיני אבידת עכו"ם** - לא צריך להחזיר דכתיב 'לכל אבידת אחיך', אמנם באופן שיש חילול השם צריך להחזיר.

◆ דיני מכס:

• דיני פריטה מקופת המוכסים:

○ באופן שהמלכות מינתה את המוכס ויש למוכס קיצבה - מותר לפרוט, משום שהמכס לא נחשב גזל כיון ש'דינא דמלכותא דינא'.

○ באופן שהמלכות לא מינתה את המוכס אלא המוכס עומד מזליו, או באופן שאין למוכס קיצבה - אסור לפרוט, משום שהמכס נחשב גזל^{מז}.

• האם מותר להבריא את המכס:

○ באופן שהמכס נחשב גזל - מותר להבריא.

○ באופן שהמכס לא נחשב גזל:

▪ באופן שהמוכס ישראל - אסור להבריא.

▪ באופן שהמוכס עכו"ם - מותר להבריא משום ש'הפקעת הלוואה' של עכו"ם מותרת.

• באופן שמותר להבריא את המכס האם מותר ללבוש כלאים:

○ לת"ק - אסור משום ש'דבר שאין מתכוון' אסור.

○ לרבי עקיבא - מותר משום ש'דבר שאין מתכוון' מותר.

דף קיד

◆ דיני עדות בבית דין של כותים:

• הקדמה - הגמ' דנה בכותי שתובע ישראל לדין בפני בית דין של כותים, ויש עד ישראל שיודע עדות לטובת הכותי האם מותר לעד להעיד וכדלהלן.

• באופן שעד אחד יודע את העדות ומעיד:

○ באופן שמעיד בפני בית דין של כפריים - אסור להעיד, משום שהבית דין יסמכו על עדותו ויוציאו ממון מהישראל שלא כדין.

○ באופן שמעיד בפני בית דין של השלטון:

▪ אדם רגיל - מותר להעיד, משום שהבית דין לא יוציאו ממון על פי עדותו.

✽ הערות ✽

מז הגמ' מבארת שהמקור של רבי עקיבא שגזל עכו"ם אסור דכתיב 'אחרי נמכר גאולה תהיה לו' ודורשים שישראל שנמכר לעכו"ם אסור לישראל להטעות את העכו"ם, אלא יכול לצאת רק לאחר שמשלם לעכו"ם.

מח ראה להלן [עמוד 11] שלפי רבנן בגזילה בסתמא הבעלים לא מתייאש ולפי רבי שמעון בסתמא הבעלים מתייאש, ותוס' מבארים שלפי רבנן שאין יאוש, מעיקר הדין אסור לפרוט מתיבת המוכסין כיון שהפורט מקבל כסף גזול ולא קונה את הכסף, אבל לפי רבי שמעון שיש יאוש, מעיקר הדין מותר לפרוט מתיבת המוכסין כיון שהפורט קונה את הכסף ביאוש ושינוי רשות, אמנם הדבר מוגונה ולכן אסור לפרוט.

בדברי המשנה מבואר שגם באופן שאסור לפרוט, מ"מ באופן שצריך לתת למוכס חצי דינר ונתן לו דינר, מותר לקחת עודף של חצי דינר משום שנחשב כ'מציל מידם'.

• אדם חשוב - הגמ' מסתפקת האם אסור להעיד כיון שהבית דין יוציאו ממון על פי עדותו, או דלמא מותר להעיד כיון שאדם חשוב לא יכול להשמיט מלהעיד.

• באופן ששני עדים יודעים את העדות ומעידים - מותר להעיד, משום שיוציאו ממון מהישראל כדין.

◆ ישראל שרוצה למכור קרקע שסמוכה לקרקע של ישראל אחר לעובד כוכבים:

• באופן שישראל אחר רצה לקנות את הקרקע במחיר שהעכו"ם קנה - אסור לישראל למכור, ובאופן שמכר בית דין מנדים את הישראל עד שיקבל עליו אחריות לנזקים שהגוי יעשה.

• באופן שלא היה ישראל אחר שרצה לקנות את הקרקע במחיר שהעכו"ם קנה - מותר לישראל למכור.

◆ דיני יאוש בעלים:

• בסתמא:

○ לרבי שמעון:

• בגזילה - הבעלים מתייאש.

• בגניבה - הבעלים לא מתייאש.

○ לרבנן:

• בגזילה - הבעלים לא מתייאש.

• בגניבה:

• באופן שהגנב ישראל - הבעלים מתייאש.

• באופן שהגנב עכו"ם - הבעלים לא מתייאש^{מט}.

• באופן שידוע שהבעלים התייאש:

○ לעולא - הבעלים מתייאש.

○ לרבה - הדין כמו בסתמא².

◆ דיני עדות של אשה וקטן ב'מסיח לפי תומו':

• להעיד על אשה שמת בעלה - נאמנים.

• להעיד על אשה שנשבתה שהיא טהורה - נאמנים.

• להעיד על אדם שהוא כהן - לענין תרומה דרבנן נאמנים, לענין תרומה דאורייתא לא נאמנים.

• להעיד בדיני ממונות:

○ להעיד על דבורים (ששייכים לבעלים מדרבנן) - באופן שהבעלים רדפו אחרי הדבורים נאמנים, ובאופן שהבעלים לא רדפו אחרי הדבורים אינם נאמנים.

○ בשאר האופנים - אינם נאמנים.

✽ הערות ✽

מט רש"י בביאור הראשון מבאר שהסיבה שבאופן שהגנב ישראל הבעלים מתייאש, משום שצריך לתובעו בבית דין של ישראל והם יאמרו לגנב לשלם ולא יכפו את הגנב לשלם, אבל גנב עכו"ם הבעלים לא מתייאש משום שיכול לתובעו בבית דין של עכו"ם והם יכפו את הגנב לשלם, ורש"י בביאור השני מבאר שהסיבה שבאופן שהגנב ישראל הבעלים מתייאש, משום שצריך לתובעו בבית דין של ישראל והם יאמרו לגנב להביא ראיות על הגניבה, אבל באופן שהגנב עכו"ם הבעלים לא מתייאש משום שיכול לתובעו בבית דין של עכו"ם והם לא יאמרו לגנב להביא ראיות על הגניבה אלא יוציאו את הגניבה מהגנב.

1 בדברי הגמ' [עט ב] מבואר שנחלקו האמוראים בדין ליסטים מזוין לענין חיוב כפל: לרבי אבהו נחשב גנב וחייב כפל כיון שמתחבא מהאנשים, לרבי יוחנן נחשב גזלן ואינו חייב כפל, אמנם בדברי הגמ' בסוגיין מבואר שלענין יאוש לכו"ע ליסטים מזוין נחשב כגזלן.